

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län****Datum:** 2003-12-18**Områdesnummer:** NRO 20 083**Områdesnamn:** Östbjörka**Kommun:** Rättvik (2031)**Kartblad:** 14FSV**Area:** 116 ha**Naturgeografisk region:** 28b Sydligt boreala kuperade områden.**Agrara kulturlandskapsregioner:** Södra Norrlands och norra Svealands kust- och odlingsbygder.**Landskapsformer:** Vågig bergkullterräng**Riksvärde:**

Berggrundsstratigrafi, sedimentära bergarter		
Kanjon	Flora	
Skog	Sumpskog	Flora

Värdeomdöme: Området hyser flera unika geologiska värden, såsom ravinbildning i en revkalkstens kropp och förekomsten av Bodakalksten, och utgör därmed ett nyckelobjekt för tolkning av berggrundens och terrängformernas bildning. De botaniska värdena består främst av flera kalkgynnade och sällsynta växtarter. Östbjörka bys läge på en dominerande höjdrygg ger en landskapsbild av stora kvaliteter.

Huvudkriterier: A, C, D, E**Stödkriterier:** Mångformighet, representativitet, raritet, nyckellokal, särprägel, betydelse för flora.

Förutsättningar för bevarande: Att förändring av nuvarande markanvändning minimeras, och att den gynnsamma florabiotopen bevaras. Värdena reduceras av exploatering genom exempelvis nybebyggelse eller kalkbrytning, samt utebliven hävd av kulturmark.

Säkerställande: Östbjörka kalkstensravin är skyddad som naturreservat med stöd av 7 §, NVL (numera MB 7 kap 4 §) och som Natura 2000-område

(SE0620089 Östbjörka) med stöd av MB 7 kap 28§. Området berörs också av MB 4 kap 2 §. Ett mindre område på 2,4 ha vid Knåparbobäckens nedre lopp är biotopskyddat av skogsvårdsstyrelsen med stöd av MB 7 kap 11§.

Områdets huvuddrag: Området omfattar en större areal vid Östbjörka by samt två mindre ytor vid Grötlösen respektive Knåparbodäckens nedre lopp. Östbjörka ligger inom den s k Siljansringen, vilket avspeglas i berggrundsförhållandena.

I huvudområdet ingår merparten av det öppna odlingslandskapet vid Östbjörka by samt i norr en kanjon i kalkberget. Berget är ett av de större kalkstensreven inom Siljansområdet. Kalken är av s k Boda-typ, unik i Sverige. Kalkkroppens västra del genomskärs av en ravinartad fördjupning, som företeelse i en revkalkstens kropp är även denna unik. Kanjonen har troligen bildats i samband med avtappning av en isdämd sjö. I kanjonväggarnas breccia kan spåras chockverkan från det stora meteoritnedslaget i Siljanstrakten.

I den skuggiga kanjonens botten rinner en mindre bäck som bidrar till de fuktiga förhållandena. Tillsammans med kalkens inverkan skapar detta möjligheter för en rik flora med förekomst av bl.a. sötvedel samt de sällsynta ormbunkarna finbräken, grönbräken och murruta. Partier av området har karaktären av sydväxtberg. En ovanlig skogstyp, s k kalktallskog, uppträder på de torra kalkhällarna i och i anslutning till naturreservatet. Trädvegetationen utgörs i anslutning till odlingslandskapet huvudsakligen av lövdungar, i övrigt av granskog med lövinslag.

Inom kanjonområdet finns ett antal kalkugnar, s k kalkmått, som åskådliggör hur man förr åstadkom bränd kalk.

Vid Grötlösen uppträder talrika block av revkalksten av Kullsbergstyp samt troligen även kalksten i fast klyft.

Den avsatta arealen vid Knåparbodäckens utgörs av ett flackt, kalkpåverkat område med skuggig sumplövskog. Flera partier är konstant översilade. Botaniskt intressant är förekomsten av bl.a. de ovanliga arterna skuggviol, spädstarr och klubbstarr.

Anmärkningar: Området ingår som objekt nr 34, klass I, i den översiktliga naturinventeringen för Rättviks kommun, som objekt nr 14 i länets bevarandeprogram för värdefulla odlingslandskap samt som objekt nr 34, klass I, i länets naturvårdsprogram.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv, Siljanområdet.

Referenser:

- Sjölander, L, 1978: *Östbjörka-inventering*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län.
Översiktlig naturinventering i Rättviks kommun, Länsstyrelsen i Kopparbergs län. N 1982:3.
 Ljung, T, 1985: *Rapport från en lövgång*. Rättviks naturmusei småskrifter, No 5.
 Björndalen, J-E: 1986: *Kalktallskogar som naturvårdsobjekt*. SNV rapport 3070.
 Länsstyrelsen Dalarna, 1994: *Värdefulla odlingslandskap i Dalarna*.

Miljövårdsenheten 1994:1.

Rynéus, T (o medarb), 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län.*

Länsstyrelsen 1988:1.